

∞ Orkanen ∞

Christian Deterink

De klap waarmee de celdeur achter haar dicht werd gegooid, had voor haar iets heel definitiefs. Terwijl ze hoorde hoe het zware slot werd omgedraaid, bedacht ze dat het haar deed denken aan een boek dat wordt dichtgeslagen. In dit geval het boek van haar eigen leven...

Het besef van wat ze had verloren, zoog opeens alle kracht uit haar benen en ze klapte hard voorover op de koude betonvloer van de cel. Ze hijgde van de scherpe pijn die door haar knieën trok, steunde zwaar op haar handen en hield haar hoofd gebogen. Zo gezeten had ze waarschijnlijk wel iets weg van een marathonloopster die net de finish is gepasseerd. Maar zij hijgde niet van de vermoeidheid en eigenlijk ook niet van enige fysieke pijn. De enige overeenkomst was dat ook zij een eindstreep had gepasseerd.

Moeizaam kwam ze overeind en sleepte zich naar de harde houten brits. Ze ging erop zitten met opgetrokken benen en sloeg haar armen daar om heen, ineengekrompen als een bedreigd dier. Maar dat was ze natuurlijk ook. Ze merkte dat ze klappertandde en besepte dat dat onmogelijk kon komen van de kou. Niet in dit land, niet in deze brandende hel.

Ze probeerde na te denken over wat er gebeurd was. Maar de beelden die maar voor haar ogen bleven zweven, waren die van het idyllische campusterrein waar ze enkele zomers geleden geweest was. Statige classicistische bouwwerken te midden van weelderige parken met enorme eiken. Drommen jonge mensen die met boeken en kladblokken onder de arm zich een weg zochten, van college naar college. Ze had zichzelf er zo tussen gezien. Een enthousiaste jonge vrouw, nee, een meisje eigenlijk nog, dat hongerde naar kennis en die het voorrecht had zich te verdiepen in een vakgebied dat haar interesseerde. Ze zou een kamer hebben in één van die dorms, studentenhuisen, gezellig en meisjesachtig ingericht. Misschien zelfs wel met een paar van die My Little Pony-spulletjes die ze toen ze jong was verzameld had, als persoonlijke noot. Met haar huisgenootjes zou het een vrolijke boel zijn, eindeloos lachen en babbelen en roddelen over de leukste jongens. Ze zou bij een fraternity, een studentenvereniging, gaan en volop opgaan in de vele feesten. Ze wist zeker dat ze zou passen in dit plaatje. En tot nu toe had ze ook al gedacht dat dit haar voorland was. Maar inmiddels wist ze dat dit niet meer het geval was.

Daarvoor was er te veel gebeurd. Veel te veel...

Ze huiverde weer en kroop nog verder ineen. Wanhopig probeerde ze niet te denken aan alles wat er de laatste dag gebeurd was, en al helemaal niet wat er die maanden daarvoor voorgevallen was. In plaats daarvan probeerde ze weer terug te denken aan vroeger, toen alles nog goed was. Niet dat het toen altijd makkelijk was geweest, nee, verre van zelfs. Maar tenminste had ze toen nog een stralende toekomst in het vooruitzicht gehad.

Ze had het allemaal zo goed uitgedacht voor zichzelf. Ze wilde studeren en daarvoor was geld nodig. Maar helaas kon haar moeder haar niet mee helpen, die kon zichzelf nauwelijks redden. En zelfs als haar vader haar zou kunnen steunen, zou ze van die klootzak nooit iets aannemen. Ze was dus op zichzelf aangewezen om haar eigen mogelijkheden te scheppen: ze moest haar eigen geld verdienen. En waar kon je als zeventienjarig meisje het meeste verdienen? Ze had baantjes als fabrieksarbeider of serveerster overwogen. Weinig interessante opties, want het zou jaren duren voor ze voldoende kon sparen. En toen kwam het idee op om bij het leger te gaan. Daar kon je zo veel meer verdienen en nog iets leren ook. De beslissing was toen snel genomen en een paar weken later schreef ze zich in als reserviste.

Ze schrok op door een bonk ergens in het gebouw en besepte dat ze aan de toppen van haar zenuwen zat. Alhoewel ze er min of meer vertrouwen in had dat ze niet zou worden gemarteld, wist ze dat de urenlange ondervragingen die de komende dagen zonder twijfel zouden volgen, niettemin zouden aanvoelen als een marteling. Niet eens zozeer door de loodzware mentale en fysieke druk, maar vooral omdat ze zou worden gedwongen zich zaken te herinneren die ze het liefste wilde vergeten.

Wanhopig probeerde ze de pijnlijke gedachten uit haar hoofd te weren door weer aan vroeger te denken. Ze herinnerde zich hoe ze op een prachtige zomerdag languit in het gras had gelegen en omhoog keek naar de hemel. Tegen een azuurblauwe achtergrond dreven de wolken langzaam voorbij, eeuwig in beweging en voortdurend veranderend van vorm. Soms kon je er vormen in herkennen, soms ook niet. De veranderlijkheid en totale onvoorspelbaarheid ervan had haar aangesproken. Te vaak had ze het idee gehad dat alles in het leven al vast stond en dat er niets veranderde. De armoede, haar gewelddadige vader, hun RV in het trailerpark, het leek soms zo uitzichtloos... Maar die wolken gaven haar het idee dat alles kon gebeuren, dat alles mogelijk was.

Ze herinnerde zich nog hoe later op de dag opeens een dreigend donker wolkendek was ontstaan en hoe van het een op het andere moment het zwoele zomerweer overging in een razend noodweer. Een razende regenbui met druppels zo groot als knikkers en die even hard leken in te slaan. De woedende wind, die de bomen een stevige aframmeling gaf. De krakende bliksemschichten van een vertoornde dondergod. Staand onder een afdakje had ze het gefascineerd bekeken, nee ondergaan. En op die dag, wist ze, was haar interesse gewekt voor het vak meteorologie.

Meteorologie, de studie van het weer en de condities van de atmosfeer, vond ze juist zo interessant omdat het zo veel verschilde van de andere wetenschap. Wetenschap die precies kon bepalen welke erfelijke eigenschap in welk genoom vastgelegd was en met grote zekerheid het getal pi tot in triljoenen cijfers achter de komma kon berekenen. Hoe anders was meteorologie, de leer van het onvoorspelbare. Want hoe goed de meetapparatuur en rekenmodellen ook werden, met het weer wist je het nooit zeker.

Ze had zelfs al nagedacht over in welke richting ze zich wilde ontwikkelen: de atmosferische storingen. Ze wilde zich bezig houden met orkanen en de vraag hoe het kon dat de atmosfeer, of

beter gezegd: de troposfeer, die dunne levengevende schil van maar tien kilometer dik om de aarde, soms zo tekeer kon gaan. Welke factoren zorgden voor dat zo'n orkaan ontstond? Het zou een vraag die ze nooit zou kunnen proberen te beantwoorden, want meteorologie zou ze nooit meer studeren, besepte ze. En nog niet eens omdat ze daar de komende jaren geen gelegenheid voor zou krijgen, maar ze realiseerde zich ook dat het onderwerp haar niet meer zou kunnen interesseren. Ze wreef zich met haar vuisten over haar ogen en voelde hoe de hoofdpijn haar slapen geselde. Sinds ze zich had ingeschreven als reserviste waren er maar vijf jaren voorbijgegaan, maar toch voelde ze zich een ander mens. Ze begreep nu dat ze vooral meteorologie had willen studeren omdat ze zich dan zo min mogelijk hoefde bezig te houden met mensen en hun dagelijkse werkelijkheid. Want die riepen in haar afkeer op. Als kind had ze geleerd dat er niets wezenlijks kon veranderen: haar slappe en naïeve moeder en gefrustreerde en machteloze vader; ze zouden net zomin veranderen als zij zelf: het vrolijke kleine meisje dat geen mens kwaad kon doen. En zo zou er evenmin iets veranderen aan hun leven aan de onderkant van de maatschappij. Alles stond vast. In meteorologische termen zou het voor altijd een grijze bewolkte dag zijn, waarin de zon nauwelijks de kans kreeg door te breken.

Ze begreep nu pas hoe fout ze het had gehad en het was een harde les geweest. Alles kon veranderen... Na alles wat er was gebeurd, had ze eindelijk ontdekt dat niet alleen er in de atmosfeer storingen konden ontstaan en orkanen konden opsteken, de mensen zelf waren net zo veranderlijk. Zij was net zo veranderlijk. Ze besepte dat orkanen haar nooit meer zouden kunnen boeien, om de eenvoudige reden dat ze al nooit zou begrijpen welke factoren er nu toe hadden geleid dat haar eigen leven, haar eigen persoon, was terecht gekomen in een atmosferische storing, een orkaan.

Ze kneep haar ogen stijf dicht toen ze zich bedacht hoe vaak ze de komende maanden, jaren zou worden geconfronteerd met die vraag. Hoe kon het toch gebeuren dat een op het oog zo'n lief meisje zich laat fotograferen in een Iraakse gevangenis met in haar hand een hondenriem. Een riem die is vastgemaakt aan de nek van een naakte op de grond liggende gevangene. Hoe kan het dat zo'n lief meisje breed grijnzend en met opgestoken duim samen met har vriend poseert achter een piramide van vernederde naakte Irakezen? Hoe kon het zijn dat zo'n lief meisje meedeed met de meest brute foltering?

Toch was het gebeurd, ze kon het niet ontkennen; en tegelijk kon ze het zelf niet verklaren. Natuurlijk kon ze allerlei factoren noemen, zoals de druk waaronder ze hadden moeten werken, de constante angst, de woede en frustratie, de helse hitte, de groepsdruk om mee te doen met de anderen, de slechte invloed die haar vriend Charles op iedereen had uitgeoefend. Misschien zelfs wel de afwezigheid van controle in hun afgelegen gevangeniscomplex. Maar het was hetzelfde als meteorologen die zonder moeite allerlei redenen kunnen opnoemen van een orkaan: opwarmend zeewater, een lagedrukgebied, tropische convectie, dat soort zaken. Maar wat niemand kon was verklaren waarom in het ene geval bij die bepaalde factoren wel het ondenkbare kon gebeuren en soms niet. En dat zou ook zij nooit kunnen.

Ze wist dat het enige wat ze nog kon proberen, was om op de een of andere manier met zichzelf in het reine te komen. En dat kon alleen door onder ogen te zien dat elke mens het slechte en

goede in zich heeft. Het deed aan denken aan iets wat ze ergens had gelezen: “Er bestaan geen moordenaars; er zijn alleen bakkers, kantoorklerken en bouwvakkers die moorden plegen”. In dezelfde trand zou men van haar en haar metgezellen in Abu Graib zou zeggen: “Er bestaan geen folteraars; er zijn alleen pizza-restaurantmedewerkers, winkelcassières en aankomende studentes meteorologie die folteren...” Op de een of andere manier voelde ze zich beter bij deze gedachte. Ze schrok op van het harde geluid van het luikje op haar celdeur dat werd opengeschoven. “Ga staan tegen de achterwand”, zei een man die ze door het getraliede luikje nauwelijks kon zien. Ze probeerde zich rustig te houden toen ze opstond, maar voelde haar hart pompen. Ze hoorde hoe er een sleutel werd omgedraaid in de celdeur en een moment later vloog de deur open.

“Lynndie England”, zei de militair die de cel binnenstapte, “Je wordt als soldaat van de Verenigde Staten beschuldigd voor foltering en misbruik van gevangenen.”

Toen de militair haar benaderde en haar armen achter haar rug boeide, sloeg Lynndie haar ogen niet neer. Ze besepte dat ze moest vasthouden aan haar laatste gedachte. Ze moest geen schuld bekennen, wilde ze niet ten onder gaan. Ze moest zich verweren en haar hoofd overeind houden. En nu wist ze hoe dat kon. Ze moest haar eigen gedrag in Abu Graib gewoon benaderen als atmosferische storingen die nu eenmaal soms voorkomen. Orkanen...

